

Zikrillayeva Visola Hamrayevna
Buxoro davlat pedagogika instituti
magistranti
zikrillayevavisola@gmail.com

G'ulomova Shahruza Faxritdinovna
Buxoro davlat pedagogika instituti
magistranti
gulomovashahzuza@gmail.com

RANGTASVIR FANINI STEAM YONDASHUV ASOSIDA TASHKIL QILISHNING METODIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH

Annotatsiya. Maqolada rangtasvir fanini STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) yondashuvi asosida o'qitish masalalari yoritilgan. Rangtasvir ta'limida fanlararo integratsiyani ta'minlash, talabalarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashning metodik jihatlari tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida rangtasvir mashg'ulotlarini STEAM asosida tashkil etishning samarali metodik tizimi taklif etilgan.

Kalit so'zlar: rangtasvir, STEAM yondashuvi, fanlararo integratsiya, badiiy ta'lim, metodik tizim, ijodiy tafakkur.

IMPROVING THE METHODOLOGICAL SYSTEM FOR ORGANIZING PAINTING SCIENCE ON THE BASIS OF THE STEAM APPROACH

Annotation. The article examines the issues of teaching the subject of painting based on the STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) approach. Particular attention is paid to interdisciplinary integration in painting education, the development of students' creative thinking, and the application of modern pedagogical technologies. The methodological system for organizing painting classes based on the STEAM approach is proposed and its effectiveness in the educational process is substantiated.

Keywords: painting, STEAM approach, interdisciplinary integration, art education, methodological system, creative thinking.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ КУРСА ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА НА ОСНОВЕ ПАРОВОГО ПОДХОДА

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы преподавания дисциплины живопись на основе STEAM-подхода (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics). Особое внимание уделяется междисциплинарной интеграции в художественном образовании, развитию творческого мышления студентов и применению современных педагогических технологий. Предлагается методическая система организации занятий по живописи на основе STEAM-подхода и обосновывается её эффективность в образовательном процессе.

Ключевые слова: живопись, STEAM-подход, междисциплинарная интеграция, художественное образование, методическая система, творческое мышление.

Bugungi kunda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, fanlararo integratsiyani kuchaytirish hamda raqobatbardosh, ijodiy fikrlovchi mutaxassislarni tayyorlash masalalari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, badiiy ta'lim yo'nalishlarida, jumladan rangtasvir fanini o'qitishda an'anaviy metodlarning ustuvorligi o'quv jarayonining innovatsion rivojlanishini cheklab kelmoqda. Shu bois rangtasvir ta'limini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida takomillashtirish zarurati yuzaga kelmoqda.

STEAM yondashuvi fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematikani integratsiyalash orqali talabalarning ijodiy, tanqidiy va tizimli fikrlashini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, bugungi kunda dunyo ta'lim amaliyotida keng qo'llanilmoqda. Biroq rangtasvir fanini STEAM yondashuvi asosida tashkil etishning ilmiy-metodik asoslari etarli darajada ishlab chiqilmagan, mavjud tadqiqotlarda esa mazkur yondashuv asosan texnik va tabiiy fanlar doirasida yoritilgan.

Rangtasvir fanining o'ziga xosligi rang, shakl, kompozitsiya va estetik ifodani ilmiy qonuniyatlar bilan uyg'unlashtirishni talab etadi. Shu nuqtai nazardan, rangtasvir mashg'ulotlariga fizikadagi rang va yorug'lik hodisalari, matematik nisbatlar, raqamli texnologiyalar va muhandislik elementlarini integratsiyalash ta'lim sifatini oshirishning muhim omili hisoblanadi. Bu esa rangtasvir fanini STEAM yondashuvi asosida tashkil etishning metodik tizimini ilmiy asosda ishlab chiqishni taqozo etadi.

Mazkur tadqiqot rangtasvir fanini o'qitish jarayonini STEAM yondashuvi asosida takomillashtirish, fanlararo bog'liqlikni kuchaytirish hamda talabalarning ijodiy salohiyati va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qilishi bilan dolzarb hisoblanadi.

STEAM komponentlari	Rangtasvir fanidagi mazmuni	O'qitish shakl va metodlari	Kutilayotgan natijalar
Science(Fan)	<i>Ranglar nazariyasi, yorug'lik va soya, ranglarning fizik xususiyatlari</i>	<i>Kuzatish, tajriba, tahlil</i>	<i>Ranglarni ilmiy asosda qo'llash ko'nikmasi</i>
Technology (Texnologiya)	<i>Raqamli grafika, vizual materiallar, multimedia vositalari</i>	<i>AKT, interaktiv mashg'ulotlar</i>	<i>Raqamli va an'anaviy tasvir uyg'unligi</i>
Engineering (Muhandislik)	<i>Shakl va konstruktsiya, predmet tuzilishi</i>	<i>Loyiha asosida o'qitish</i>	<i>Kompozitsion echim topish qobiliyati</i>
Art (San'at)	<i>Estetik ifoda, ijodiy tasavvur, badiiy obraz</i>	<i>Amaliy ijodiy ishlar</i>	<i>Badiiy did va ijodiy tafakkur rivoji</i>
Mathematics (Matematika)	<i>Proporsiya, simmetriya, geometrik shakllar</i>	<i>Amaliy hisob-kitob, tahlil</i>	<i>Fazoviy va mantiqiy fikrlash</i>

Rangtasvir fanini o'qitish metodikasi masalalari pedagogika va san'at ta'limi sohasida uzoq yillardan buyon tadqiq etib kelinmoqda. Xususan, tasviriy san'atni o'qitishning nazariy va amaliy asoslari, rang, kompozitsiya va shakl bilan ishlash metodlari mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan keng yoritilgan. Ushbu tadqiqotlarda rangtasvir fanining badiiy-estetik ahamiyati, ijodiy tafakkurni rivojlantirishdagi o'rni hamda o'quv jarayonini tashkil etishning didaktik tamoyillari asoslab berilgan.

So'nggi yillarda ta'lim jarayonida fanlararo integratsiya va innovatsion yondashuvlarga oid ilmiy izlanishlar sezilarli darajada faollashdi. STEAM yondashuvi konsepsiyasi xorijiy tadqiqotlarda (G. Yakman, J. Sanders va boshqalar) asosan texnik va tabiiy fanlarni o'qitishda qo'llash imkoniyatlari nuqtai nazaridan o'rganilgan. Ushbu tadqiqotlarda STEAM yondashuvining talabalarning tanqidiy fikrlashi, muammoli vaziyatlarni hal etish qobiliyati va ijodiy faolligini oshirishdagi ahamiyati ilmiy asoslangan.

Mahalliy pedagog olimlar tomonidan badiiy ta'limni modernizatsiya qilish, tasviriy san'at mashg'ulotlariga innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish masalalari bo'yicha qator ilmiy ishlar amalga oshirilgan. Ushbu izlanishlarda rangtasvir fanini o'qitishda interfaol metodlar,

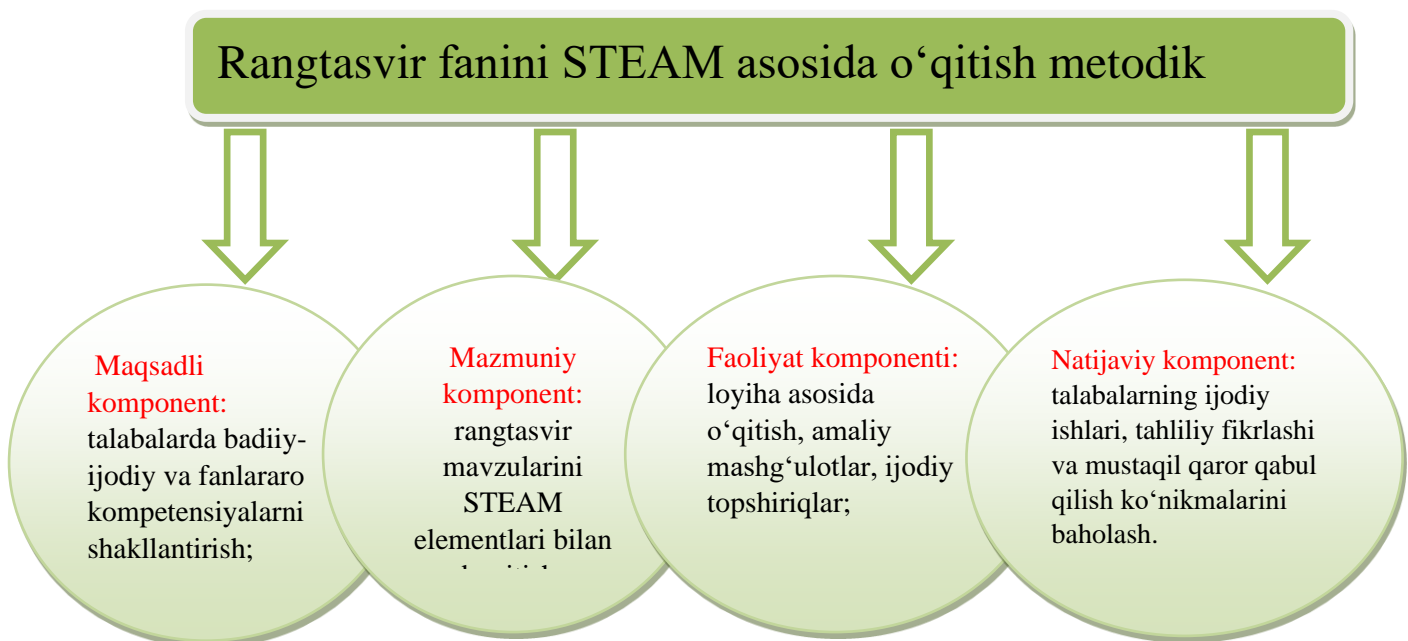
loyiha faoliyati va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligi yoritilgan.

Biroq mavjud tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, rangtasvir fanini STEAM yondashuvi asosida tashkil etishning yaxlit metodik tizimi etarli darajada ishlab chiqilmagan. Aksariyat ishlarda STEAM yondashuvi umumiy pedagogik nuqtai nazardan ko'rib chiqilgan bo'lib, rangtasvir fanining o'ziga xos xususiyatlari, mazmuni va metodlari bilan uzviy bog'liq holda tadqiq etilmagan. Shuningdek, rangtasvir mashg'ulotlarida fan, texnologiya, muhandislik va matematika elementlarini integratsiyalash mexanizmlarining ilmiy-metodik asoslari etarlicha yoritilmagan.

Shu bois rangtasvir fanini STEAM yondashuvi asosida tashkil etishning metodik tizimini takomillashtirishga qaratilgan mazkur tadqiqot mavjud ilmiy ishlardan mazmun va yo'nalish jihatidan farq qiladi hamda badiiy ta'lim sohasidagi dolzarb ilmiy muammoni hal etishga xizmat qiladi.

Rangtasvir fanini o'qitishda an'anaviy metodlarning ustuvorligi, fanlararo integratsiyaning etarli darajada yo'lga qo'yilmaganligi hamda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning cheklanganligi mazkur sohada ta'lim samaradorligini pasaytirayotgan asosiy muammolar sifatida namoyon bo'lmoqda. Ushbu muammoni hal etish rangtasvir fanini STEAM yondashuvi asosida tashkil etishning ilmiy asoslangan metodik tizimini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etishni talab etadi.

Mazkur muammoning ilmiy yechimi, avvalo, rangtasvir fanining mazmunini fanlararo integratsiya asosida qayta loyihalashni nazarda tutadi. Bunda rang nazariyasini o'qitishda fizikadagi yorug'lik va rang spektri qonuniyatlari, kompozitsiya va proporsiyalarni o'rganishda matematik nisbatlar hamda geometriya elementlari, tasviriy ifoda jarayonida esa raqamli texnologiyalar va muhandislik yondashuvlaridan foydalanish taklif etiladi. Ushbu integratsiya talabalarida bilimlarning tizimli shakllanishiga xizmat qiladi.

Muammoning keyingi echimi sifatida rangtasvir mashg'ulotlarini loyiha asosida tashkil etish taklif etiladi. STEAM yondashuviga mos holda ishlab chiqilgan ijodiy loyihalar orqali talabalar muammoni tahlil qilish, badiiy echim topish va natijani amaliy mahsulot ko'rinishida taqdim etish ko'nikmalarini egallaydi. Bu jarayonda talabalar mustaqil fikrlashi, ijodiy faolligi va tanqidiy yondashuvi rivojlanadi.

Shuningdek, rangtasvir fanini o'qitishda raqamli texnologiyalar va innovatsion pedagogik metodlardan (interaktiv mashg'ulotlar, vizual modellashtirish, raqamli grafik dasturlar) tizimli foydalanish muammoning muhim echimlaridan biri hisoblanadi. Bu esa an'anaviy va zamonaviy ta'lim shakllarining uyg'unlashuvini ta'minlaydi.

Muammoning ilmiy echimi sifatida ishlab chiqilgan metodik tizimning samaradorligini ta'minlash uchun natijaviylikni baholash mezonlarini ham takomillashtirish zarur. Bunda nafaqat yakuniy ijodiy ishlar, balki talabanning fanlararo bilimlardan foydalanish darajasi, muammoni hal qilish qobiliyati va ijodiy yondashuvi kompleks baholanadi.

Xulosa qilib aytganda, rangtasvir fanini STEAM yondashuvi asosida tashkil etishning metodik tizimini ilmiy asosda ishlab chiqish va uni ta'lim amaliyotiga joriy etish mazkur muammoning kompleks va samarali echimi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Shovdirov S.A. O'quvchilarda tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish. // "Globallashuv jarayonlari, ma'naviy taxdidlar, yoshlar ta'limi va tarbiyasi" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari tuplami (5 - kism). - Navoiy, - 2016. - B. 195 - 197.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 10-dekabrda PQ-60-son qarori "2022-2026 yillarda yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi".

3. S. F. Abdullaev . I.N. Gadoyev Rangtasvir. O"quv qo"llanma. Navoiy – 2022 .

4. Абдуллаев С. Ф., Муродова М. Х. Методические особенности методов обучения рисованию по памяти и представлению //Universum: общественные науки. – 2022. – №. 2 (81). – С. 21-24.

5. Shovdirov.S.A. "O'quvchilarda tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetensiyalarni shakllantirishning metodik tizimini takomillashtirish". Ped. Fanlari bo'yicha falsafa dokt. (phd) dis. Avtoreferati. Samarqand, 2022.-18.

6. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi yangi Qonuni. // www. Ziyonet.uz. 2020 yil, 24 sentabr.

7. O'zbekiston Respublikasining Kadrlar tayyorlash milliy dasturi. - T.: 1997. - B. 31-63

8. Abdirasilov S. Tasviriy san'atni o'qitish metodikasi. – Toshkent, 2018.

9. Rasulov R. Badiiy ta'limda innovatsion yondashuvlar. – Toshkent, 2021.

10. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar: o'quv qo'llanma. – Toshkent, 2020.